

ВИЩА МАТЕМАТИКА

для студентів ОКР “Бакалавр”

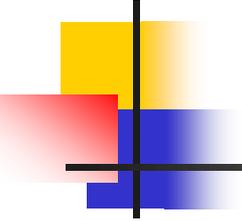
галузь знань – 12 «Інформаційні технології»

спеціальність – 122 «Комп’ютерні науки та інформаційні технології»

Автор:

Доцент кафедри вищої та прикладної математики

Шостак Сергій Володимирович

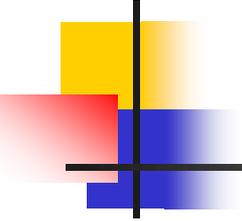

Тема 2: Матриці

- 1. Основні поняття**
- 2. Лінійні дії над матрицями**
- 3. Добуток матриць**
- 4. Обернена матриця**

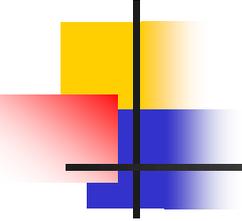
Зображення матриці

$$A = \begin{pmatrix} a_{11} & a_{12} & \dots & a_{1j} & \dots & a_{1n} \\ a_{21} & a_{22} & \dots & a_{2j} & \dots & a_{2n} \\ \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots \\ a_{i1} & a_{i2} & \dots & a_{ij} & \dots & a_{in} \\ \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots \\ a_{m1} & a_{m2} & \dots & a_{mj} & \dots & a_{mn} \end{pmatrix}$$

Приклади матриць

$$A = \begin{pmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 0 \end{pmatrix}; \quad B = \begin{pmatrix} -1 & -2 & 0 \\ 0 & 4 & 10 \end{pmatrix}$$

Матриця рядок

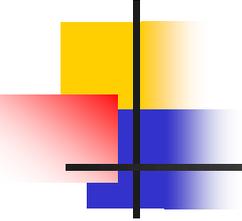

$$A = (a_1 \ a_2 \ \dots \ a_n)$$

Матриця стовпець

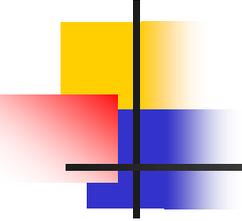
$$B = \begin{pmatrix} b_1 \\ b_2 \\ \cdot \\ \cdot \\ \cdot \\ b_n \end{pmatrix}$$

Нуль-матрица

$$0 = \begin{pmatrix} 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \end{pmatrix}$$

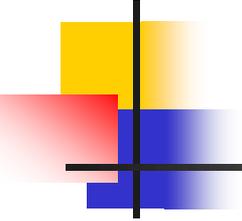
Діагональна матриця

$$D = \begin{pmatrix} d_{11} & 0 & 0 \\ 0 & d_{22} & 0 \\ 0 & 0 & d_{33} \end{pmatrix}$$

Одинична матриця

$$E = \begin{pmatrix} 1 & 0 & \dots & 0 \\ 0 & 1 & \dots & 0 \\ \dots & \dots & \dots & \dots \\ 0 & 0 & \dots & 1 \end{pmatrix}$$

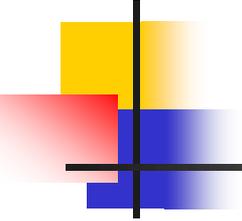

Рівні матриці

$$A = (a_{ij})_{m \times n} \text{ і } B = (b_{ij})_{m \times n}$$

$A=B$, якщо $a_{ij} = b_{ij}$ ($i = 1, 2, \dots, m; j = 1, 2, \dots, n$).

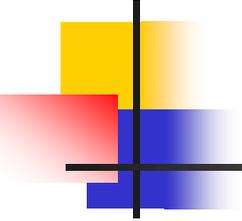

Сума двох матриць A та B

$$C = A + B = (c_{ij})_{m \times n}$$

де $c_{ij} = a_{ij} + b_{ij}$ (для всіх i, j)

Добуток скаляра λ на матрицю A

то $C = \lambda A = (c_{ij})_{m \times n}$
де $c_{ij} = \lambda a_{ij}$ (для всіх i, j)

Лінійна комбінація матриць A та B

$$C = \lambda_1 A + \lambda_2 B$$

Добуток матриці A вимірності $(m \times n)$
на матрицю B вимірності $(n \times r)$

$$C = A B = (c_{ij})_{m \times r}$$

$$c_{ij} = a_{i1}b_{1j} + a_{i2}b_{2j} + \dots + a_{ik}b_{kj} + \dots + a_{in}b_{nj};$$

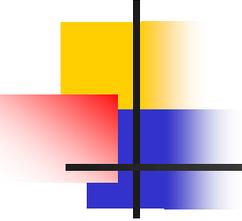
$(i = 1, 2, \dots, m; j = 1, 2, \dots, r)$

Представлення вимірності добутку матриць

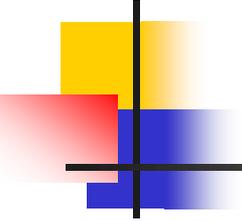
$$A_{m \times n} B_{n \times r} = C_{m \times r}$$

Приклад виконання добутку матриць

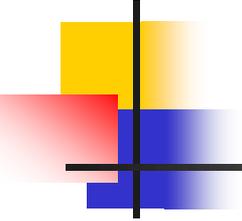
$$AB = \begin{pmatrix} 1 \cdot 3 + 2 \cdot 4 & 1 \cdot 0 + 2 \cdot 5 & 1 \cdot (-1) + 2 \cdot 2 \\ (-1) \cdot 3 + 3 \cdot 4 & (-1) \cdot 0 + 3 \cdot 5 & (-1) \cdot (-1) + 3 \cdot 2 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 11 & 10 & 3 \\ 9 & 15 & 7 \end{pmatrix}$$

Поняття оберненої матриці A^{-1}

$$AA^{-1} = A^{-1}A = E$$

Невироджена та вироджена матриці

Квадратна матриця A
невироджена, якщо $|A| \neq 0$
і вироджена, якщо $|A| = 0$

Алгоритм знаходження матриці, оберненої до матриці A

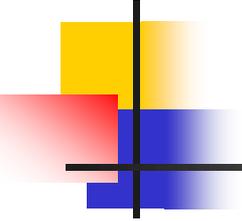
1. Знаходимо визначник $|A|$
2. Знаходимо матрицю A^* , складену із алгебраїчних доповнень до елементів матриці A
3. Знаходимо матрицю, транспоновану до матриці A^* , яку називають приєднаною $A^{ГР}$
4. Знаходимо матрицю A^{-1} , обернену до матриці A , за формулою:

$$A^{-1} = A^{ГР} / |A|$$

Приклад знаходження оберненої матриці

$$1. A = \begin{pmatrix} 1 & 2 \\ -1 & 3 \end{pmatrix} \quad 2. |A| = \begin{vmatrix} 1 & 2 \\ -1 & 3 \end{vmatrix} = 5 \neq 0 \quad 3. A^* = \begin{pmatrix} 3 & 1 \\ -2 & 1 \end{pmatrix}$$

$$4. A^{IP} = \begin{pmatrix} 3 & -2 \\ 1 & 1 \end{pmatrix} \quad 5. A^{-1} = \begin{pmatrix} 3 & -2 \\ 1 & 1 \end{pmatrix} \cdot 1/5 = \begin{pmatrix} \frac{3}{5} & -\frac{2}{5} \\ \frac{1}{5} & \frac{1}{5} \end{pmatrix}$$

Контрольні запитання

- Що називається матрицею?
- Яка матриця називається квадратною, прямокутною, одиничною?
- Дайте означення матриці-рядка, матриці-стовпця, нульової матриці.
- Які матриці вважаються рівними?
- Які лінійні операції над матрицями Ви знаєте?
- Дайте означення добутку двох матриць.
- Які матриці називаються узгодженими?
- Дайте означення оберненої матриці до даної матриці.
- Чи для будь-якої матриці існує обернена?
- Сформулюйте алгоритм знаходження оберненої матриці.